

**Porin Kristillisen koulun
toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma
ja yhdenvertaisuussuunnitelma**

Hyväksytty johtokunnassa 7.4.2022

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
1 Suunnitelman painopistealueet	3
2 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo käsitteenä	4
3 Keskeisiä yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä.....	4
4 Keskeisiä sukupuolten tasa-arvoon liittyviä käsitteitä	5
5 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön organisoiminen	8
5.1 Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön sisällöt ja keinot	8
5.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Porin Kristillisen koulun eri vuosiluokilla.....	10
6 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen nykytilanteen kartoitus	12
7 Koulukohtaiset kehittämiskohteet ja konkreettiset toimenpiteet	13
8 Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvä lainsäädäntö, sopimukset, suunnitelmat ja ohjeet	14
Liite 1 Keskustelukysymyksiä.....	17
Liite 2 Kyselylomake	18
Lähteet	22

Johdanto

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan opetuksen järjestäjällä on velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. Oppilaitoksella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi siinä laajuudessa kuin toiminnan luonne sitä vaatii. Tasa-arvolain mukaan opetuksen järjestäjä on velvollinen laatimaan myös tasa-arvosuunnitelman enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Porin kristillisen koulun yhdenvertaisuussuunnitelma ja tasa-arvosuunnitelma tehdään yhtenä yhteisenä Toiminnallisena tasa-arvosuunnitelmana, joka sisältyy opetussuunnitelmaan. Valmis suunnitelma on koulun opetussuunnitelman liite.

Toiminnallisella tasa-arvosuunnitelmalla varmistetaan, että kouluissa tehdään suunnitelmallista ja tavoitteellista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on jatkuva prosessi, joka tehdään koko koulun yhteistyönä. Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain lukuvuosisuunnittelun yhteydessä ja sitä päivitetään kolmen vuoden välein.

Johtokunta hyväksyy toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman osana koulun opetussuunnitelmaa.

1 Suunnitelman painopistealueet

Suunnitelman tavoitteena on varmistaa, että erilaisista lähtökohdista tulevat ja eri sukupuolta olevat oppilaat saavat tasavertaiset mahdollisuudet opiskeluun. Tärkeä tavoite on myös lisätä ja pitää yllä henkilökunnan ja koulun johdon tasa-arvotietoisuutta. Jokaisen kouluyhteisön aikuisen ja lapsen tulee voida kokea olevansa hyväksytyt omana ainutlaatuisena itsenään. Lisäksi halutaan varmistaa, että henkilökunnan tasavertaisuus työskentelyssä toteutuu.

Arvioinnin painotuksia **yhdenvertaisuuden** näkökulmasta:

- oppilaiden valintaperusteet
- opetuksen järjestäminen
- käytettävät oppimateriaalit
- häirintä ja kiusaaminen
- opetustilanteen tasapuolisuus
- opintosuoritusten arviointi
- opettajien yhdenvertaisuusosaaminen

Arvioinnin painotuksia **tasa-arvon** näkökulmasta:

- oppilasvalinnat
- opetuksen järjestäminen
- oppimiserot
- opintosuoritusten arviointi
- sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen

2 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo käsitteenä

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että **kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnastaan, perhesuhteistaan, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.** Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille. - *Yhdenvertaisuuslaki (8§)*

Tasa-arvo

Tasa-arvolla viitataan yleensä sukupuolten tasa-arvoon. Viranomaisten ja oppilaitosten sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on tasa-arvolain mukaan huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Lisäksi on huolehdittava siitä, että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat lain toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. - *Tasa-arvolaki (1329/2014) 5§*

Yhdenvertaisuus ja **tasa-arvo** tarkoittavat ensi sijassa ihmisarvon kunnioittamista ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Yhdenvertaiset mahdollisuudet eivät tarkoita erojen kieltämistä. Erilaisten taustojen ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa yksilöiden mahdollisuuksiin saada koulutusta ja kehittää itseään kykyjensä mukaan.

Tasa-arvo ei tarkoita pyrkimystä samanlaisuuteen. Yhdenvertaisuus hyväksyy erilaisuuden positiivisena elementtinä ja ainutlaatuisuuden arvokkaana osana ihmisyyttä. Yhdenvertaisuus on erilaisuuden hyväksymistä ja lähimmäisen kohtaamista tasa-arvoisena erilaisuudesta huolimatta.

3 Keskeisiä yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä

HÄIRINTÄ Uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai hyökkäävän ilmapiirin luominen Esimerkki: Luokassa jotkut oppilaat tai opiskelijat kertovat jatkuvasti etnisiä ja seksuaalivähemmistöjä loukkaavia vitsejä, eikä kukaan puutu asiaan.

KOHTUULLINEN MUKAUTTAMINEN Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on tarvittaessa tehtävä kohtuullisia mukautuksia vammaisen henkilön koulutukseen pääsyn ja koulutuksessa etenemisen turvaamiseksi. Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Kohtuullinen mukauttaminen ei saa

aiheuttaa suhteetonta rasitetta koulutuksen järjestäjälle. Esimerkki: Liikuntaesteisille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suorittaa maastokurssi jollain vaihtoehtoisella tavalla.

MONIKULTTUURISUUS Monikulttuurisuus on käsite, joka useimmiten ymmärretään etnisten ryhmien välisenä kulttuurien monimuotoisuutena. Nykyään monikulttuurisuus -käsitettä käytetään myös laajemmin monimuotoisuuden synonyyminä siten, että se kattaa myös esim. seksuaali- ja sukupuoli-identiteettien monimuotoisuuden. Joskus monikulttuurisuus korvataan myös termillä kulttuurien välinen vuorovaikutus.

MONIPERUSTEINEN SYRJINTÄ Ihminen voi joutua syrjityksi eri perusteilla eri tilanteissa tai samassa tilanteessa useammalla eri syrjintäperusteella. Yleisimpiä ns. toisia perusteita ovat ikä ja sukupuoli.

MUODOLLINEN YHDENVERTAISUUS Samanlaisessa tilanteessa ihmisiä kohdellaan aina samalla tavoin. Koska muodollinen yhdenvertaisuus merkitsee kaikille samanlaista kohtelua lähtökohtaisista eroista (esimerkiksi ikä, terveydentila, kieli tai sukupuoli) riippumatta, se ei takaa yhdenvertaisuuden toteutumista.

POSITIIVINEN ERITYISKOHTELU Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän (esimerkiksi lapset ja etniset vähemmistöt) asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Yhdenvertaisuuslain 7 § mukaan positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.

SAAVUTETTAVUUS, ESTEETTÖMYYS JA KÄYTETTÄVYYS Ollakseen saavutettavaa on ympäristön, palvelun tai tarjonnan oltava myös mahdollisimman esteetöntä eli erilaisten ihmisten käyttöön soveltuvaa. Käytettävyydellä tarkoitetaan, että esim. sähköiset oppimateriaalit ovat käytettävissä erilaisilla apuvälineillä.

SYRJINNÄN VAARASSA OLEVAT RYHMÄT Väestöryhmät, jotka ovat heikommassa asemassa yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, etniset, uskonnolliset ja kielelliset vähemmistöt, vammaiset sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt. Vaikka puhutaan syrjinnän vaarassa olevista ryhmistä, on hyvä muistaa, että syrjintä koskettaa aina yksilöä.

4 Keskeisiä sukupuolten tasa-arvoon liittyviä käsitteitä

SUKUPUOLI Sukupuoli voi tarkoittaa virallisen, henkilötunnuksesta ilmenevän sukupuolen lisäksi esimerkiksi sukupuolirooleja, naiseuden ja mieheyden sosiaalisia merkityksiä, yksilön sukupuoli-identiteettiä tai fyysisiä ominaisuuksia.

SUKUPUOLI-IDENTITEETTI Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Useimpien ihmisten sukupuoli-identiteetti vastaa heille syntymässä määriteltyä sukupuolta. Sukupuoli-identiteetti on kuitenkin aina yksilöllinen.

SUKUPUOLEN ILMAISU Sukupuolen ilmaisu tarkoittaa sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Sukupuolen ilmaisu voi olla pukeutumista naiselle tai miehelle tyypillisinä pidettyihin vaatteisiin tai käyttäytymistä tai elehtimistä sellaisilla tavoilla, joita pidetään naiselle tai miehelle ominaisina.

SEKSUAALINEN SUUNTAUTUMINEN Seksuaalinen suuntautuminen kertoo siitä, keneen henkilö tuntee vetovoimaa emotionaalisesti ja/tai eroottisesti. Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuteen kuuluvat niin homous, lesbous, biseksuaalisuus kuin heteroseksuaalisuus sekä muut tavat määritellä seksuaalista suuntautumista.

SUKUPUOLIRISTIRIITA Sukupuoliristiriita tarkoittaa sitä, että ihmisen tunne omasta sukupuolesta ei vastaa hänen kehoaan eikä toisten hänessä näkemää sukupuolta.

SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖT Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ne ihmiset, joiden biologinen, sosiaalinen tai psyykinen sukupuoli eivät vastaa toisiaan. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat transsukupuoliset, transgenderit, transvestiitit ja intersukupuoliset. Transsukupuoliset henkilöt kokevat, ettei heidän sukupuolensa vastaa syntymässä määriteltyä sukupuolta. Transgender (muunsukupuolinen) ei koe kuuluvansa selkeästi mies- eikä naissukupuoleen. Transvestiiteilla on tarve toisinaan ilmaista pukeutumisellaan tai muilla tavoin eri sukupuolta. Intersukupuolisella henkilöllä sukupuolta määrittelevät fyysiset ominaisuudet eivät ole synnynnäisesti yksiselitteisesti miehen tai naisen. On syytä välttää sukupuolivähemmistöjen sekoittamista seksuaalivähemmistöihin, koska sukupuoli-identiteetti ei kerro seksuaalisesta suuntautumisesta tai mieltymyksistä.

SUKUPUOLTEN TASA-ARVO Sukupuolten tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia yhteiskunnassa ja työelämässä sekä vallan ja resurssien oikeudenmukaista jakamista. Usein puhutaan sekä muodollisesta tasa-arvosta, eli syrjimättömyydestä ja yhdenvertaisista oikeuksista ja kohtelusta, että tosiasiallisesta tasa-arvosta esimerkiksi poliittisten päätösten lopputulosten suhteen. Tasa-arvokäsite kattaa myös sukupuolen moninaisuuden eli hyväksyy ajatuksen, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi.

SUKUPUOLISTEREOTYPIA Sukupuolistereotypiat ovat pelkistettyjä tai kaavamaisia odotuksia ja oletuksia siitä, millaisia miehet ja naiset yleensä ovat tai miten naisten ja miesten tulee käyttäytyä ollakseen ”oikeanlaisia”. Sukupuolistereotypiat ovat pitkälti tiedostamattomia, syvälle kulttuuriin juurtuneita ”itsestäänselvyyksiä”. Stereotypiat ylläpitävät osaltaan eriarvoisuutta.

SUKUPUOLEN MUKAINEN SEGREGAATIO Segregaatio tarkoittaa eriytymistä, eriyttämistä tai eristämistä. Sukupuolen mukainen segregaatio työelämässä ja koulutuksessa tarkoittaa töiden, tehtävien ja koulutusalojen jakautumista naisten ja miesten aloiksi ja töiksi. Horisontaalinen segregaatio tarkoittaa sitä, että tytöt ja pojat opiskelevat eri aloilla tai miehet ja naiset toimivat eri ammateissa, eri työpaikoilla, eri toimialoilla tai työmarkkinoiden sektoreilla. Vertikaalinen segregaatio tarkoittaa työelämässä tapahtuvaa työnjakoa ja eriytymistä siinä, mille hierarkian tasolle miehet ja naiset sijoittuvat.

SUKUPUOLINEUTRAALIUS Sukupuolineutraalius perustuu ajatukseen, että sukupuolella ei ole käsiteltävässä asiassa merkitystä. Tällöin näennäisesti sukupuolineutraali toimintatapa saattaa vaikuttaa syrjivästi tai vahvistaa

eriarvoisuutta, jos tosiasiallisesti olemassa olevaa sukupuolinäkökulmaa tai sukupuolittuneisuutta ei ole otettu huomioon.

SUKUPUOLISOKEUS Sukupuolisokeudesta on kyse silloin, kun sukupuolella ei nähdä merkitystä, vaikka sillä todellisuudessa on. Sukupuolisokea ajattelu saattaa johtaa stereotyyppioita vahvistavaan toimintaan ja lisätä epätasa-arvoa.

SUKUPUOLITIE TOINEN OPETUS Sukupuolitietoinen opetus perustuu herkkyydelle tunnistaa yksilöllisyys ja persoonallisuus jokaisessa oppijassa. Opetuksessa pidättäydytään sosiaalistamasta oppilasta hänen ulkoiseen sukupuoleensa. Sukupuolitietoisessa opetuksessa tunnistetaan sukupuolittavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä kyseenalaistetaan ja puretaan niitä sukupuolten tasa-arvoa rakentaen. Oppilaita ohjataan yksilöllisiin valintoihin ja lievitetään täten opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregatiota.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA SYRJINTÄ Sukupuoleen perustuvaa syrjintää on henkilön asettaminen sukupuolen (mukaan lukien sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu) vuoksi eriarvoiseen asemaan. Syrjintää on myös seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä. Sukupuoleen perustuva syrjintä saattaa yhdistyä muihin syrjintäperusteisiin. Silloin kun syrjintä johtuu useasta syystä, puhutaan moniperusteisesta syrjinnästä.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA HÄIRINTÄ Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan ei-toivottua käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, mutta ei ole luonteeltaan seksuaalista. Tällä käytöksellä loukataan tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta. Samalla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä ei-toivottua käytöstä, joka on luonteeltaan seksuaalista. Tällaisella käytöksellä loukataan tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

HETERONORMATIIVISUUS Heteronormatiivisessa ajattelumallissa heteroseksuaali mies ja heteroseksuaali nainen edustavat luonnollisia, oikeutettuja, toivottuja ja usein ainoita mahdollisuuksia olla ihminen. Heteronormatiivisuus heijastuu instituutioihin, rakenteisiin, ihmissuhteisiin ja käytäntöihin.

YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat periaatteessa samaa asiaa: syrjimättömyyden ja tasavertaisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille sukupuolesta, etnisestä taustasta, kielestä, kansalaisuudesta, iästä, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnosta, vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta. Lainsäädännössä ja viranomaistyössä tasa-arvo tarkoittaa useimmiten sukupuolten tasa-arvoa. Muihin syrjintäperusteisiin viitattaessa käytetään yhdenvertaisuus -käsitettä.

5 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön organisoiminen

Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön vastuuhenkilö on Mari Pelto-Piri. Luokanopettajat vastaavat kartoitusten toteuttamisesta omassa luokassaan, vanhempia kuullaan koulun toimintaa koskevan kyselyn yhteydessä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta opettajien näkökulmasta sekä kartoitusten tuloksista ja toimenpiteistä keskustellaan opettajakokouksissa. Suunnitelma hyväksytään koulun johtokunnassa.

5.1 Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön sisällöt ja keinot

Yhdenvertaisuus opetuksessa ja oppilaiden kohtaamisessa

Porin Kristillisessä koulussa pyritään pääsemään eroon stereotyyppioista, jotka liittyvät esimerkiksi tyttöihin ja poikiin oppijoina tai sukupuolensa edustajina. Samoin kiinnitämme huomiota muihin eriarvoistavaa kohtelua aiheuttaviin stereotyyppioihin, jotka liittyvät esimerkiksi etniseen taustaan, vakaumuksiin, perhesuhteisiin, terveydentilaan, seksuaalisuuteen, seurakuntaan tai muuhun ryhmittymään, johon henkilö kuuluu. Kiinnitämme opetuskeskusteluissa ja -järjestelyissä sekä arviointitilanteissa tietoisesti huomiota siihen, että näitä stereotyyppioita ei vahvisteta.

Opettaja voi tarkastella omia sukupuoliin liittyviä ajatuksiaan kyselemällä itseltään esimerkiksi seuraavankaltaisia kysymyksiä: Ajattelenko tietyn asian oppimisen olevan helpompaa toiselle sukupuolelle? Vaadinko molemmilta sukupuolilta yhtäläistä ponnistelua tavoitteiden eteen? Liitänkö puheissani ja teoissani tiettyjä ominaisuuksia ja toiminnan mahdollisuuksia vain tiettyyn sukupuoleen? Ymmärränkö tyttöjen ja poikien yksilöllisiä eroja vai niputanko heidät tietyn sukupuolen edustajiksi? Samoin on hyvä tarkastella myös suhtautumistaan muihin ihmisryhmiin. Omien asenteiden tiedostaminen on tärkeää, kun pyritään pois stereotyyppioiden vahvistamisesta.

Pyrimme edistämään kaikkien välistä tasa-arvoa konkreettisin toimin. Opettaja tarttuu oppilaiden keskusteluissa esiin nostamiin stereotyyppioihin ja auttaa heitä tunnistamaan niitä. Yhdessä käydään läpi perusteita omille ajatuksille ja tunnistetaan erilaisia valta- ja hierarkiarakenteita, jotka yhteiskunnassamme vaikuttavat. Miksi ajattelen niin kuin ajattelen? Millaiset asiat ovat vaikuttamassa tapaan kohdata toisia ihmisiä? Yhdessä tarkastellaan stereotyyppioiden taustalla vaikuttavia arvoja ja yleistysten vaikutusta meihin kaikkiin.

Opettaja tunnistaa myös esimerkiksi yhteiskunnassa vaikuttavia vääristymiä sukupuolten välillä ja pyrkii tietoisesti vaikuttamaan siten, ettei niitä vahvistettaisi, vaan sukupuolten välinen yhdenvertaisuus pääsisi toteutumaan. Koulussamme käytetään yhtenä työskentelymetodia Young Leader -menetelmää, joka mahdollistaa esimerkiksi johtajuuden harjoittamisen jokaiselle. Kun työskennellään tiiminä, kaikkien vahvuudet pääsevät esiin. Yhteiseen päämäärään pääseminen vaatii jokaisen vahvuuksien tunnistamista ja ennakkoluulojen voittamista.

Opettaja ohjaa ja kannustaa oppilaita etsimään, löytämään ja arvostamaan sekä omia että luokkatovereiden vahvuuksia ja positiivista näkökulmaa elämään. Opetellaan huomaamaan, että kaikkia tarvitaan, kukaan ei pärjää yksin ja jokaisella on vahvuuksia. Näiden asioiden ymmärtäminen ehkäisee rasismia, suvaitsemattomuutta ja stereotyyppien vahvistumista sekä vahvistaa oppilaiden itsetuntoa ja minäpystyvyyden tunnetta.

Kristilliseen ihmiskäsitykseen kuuluu luontevana osana kiitollisuus ja ilo erilaisuuden tuomasta rikkaudesta ja moninaisuudesta. Tämän perusteella naisen ja miehen erilaisuus tuodaan esiin positiivisena ja elämää rikastuttavana tekijänä huomioiden se, että molemmat sukupuolet ovat samanarvoisia erilaisuudestaan huolimatta.

Media ja mainonta välittävät usein tietynlaista kuvaa sukupuolista ja sukupuolirooleista. Oppilaiden kanssa keskustellaan median ja mainonnan välittämistä stereotyyppioista ja heitä ohjataan huomaamaan, että median välittämä kuva sukupuolirooleista on usein mustavalkoinen. Oppilaat voivat yhdessä pohtia, miten tällaista voitaisiin välttää ja miksi kyseiset stereotyyppit ovat muodostuneet.

Arviointikulttuurissamme tärkeää on oikeudenmukaisuus ja eettisyys. Arviointi ei saa kohdistua mihinkään oppilaan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi ei saa myöskään perustua stereotyyppioihin. Opettajan tulee huolehtia siitä, että jokainen oppilas kuulee häneltä rohkaisua ja kannustavaa palautetta. Käyttäytymisen arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, etteivät sukupuoliset stereotyyppit vaikuta arviointiin.

Porin Kristillisen koulun käyttämiä keinoja

Puhutaan:

Ensimmäinen tavoite ja toimenpide on puhua rakentavasti lähimäisyydestä, erilaisuudesta, kunnioittamisesta, yhdenvertaisuudesta, erilaisuuden kohtaamisesta ja dialogisuudesta. Tarvitaan luontevaa, avointa keskustelua sekä kunnioittavaa kuuntelua elämän eri osa-alueista. Myös tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on käsiteltävä avoimesti ja pohdittava yhteisesti.

Koulun toimintakulttuuria ja oppimateriaaleja tulee arvioida tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Edistävätkö toimintakulttuuri, käytännöt ja aineistot samanarvoisuuden toteutumista? Seurataan huolellisesti yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvän normistoa ja viranomaisohjeistusta, esim. tasa-arvovaltuutetun tiedottamista.

Puututaan:

Toinen tavoite ja toimenpide on puuttua eriarvoiseen kohteluun herkästi, nimetä se ja saattaa kaikkien tietoon kenelle kertoa, jos tulee kohdelluksi tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden vastaisesti: oppilas ja opiskelija kertovat opettajalle, kouluterveydenhoitajalle, koulukuraattorille tai rehtorille, opettaja ja muu henkilöstön jäsen rehtorille tai työsuojeluhenkilöstölle. Opettajan, rehtorin ja esimiehen tehtävä on lopettaa eriarvoinen kohtelu.

Eryistä huomiota kiinnitetään seksuaaliseen ja sukupuolen perusteella tapahtuvaan häirintään: Häirintä luo kiusallisen, leimaavan, halventavan, nöyryyttävän tai uhkaavan ilmapiirin. Häirintä voi olla sanallista, sanatonta tai fyysistä tai joissakin

tapauksissa myös ulkopuolelle jättämistä. Se loukkaa yksityisyyttä tai koskemattomuutta. Älä hyväksy häirintää. Jos huomaat tai koet häirintää, osoita ettei hyväksy sitä. Sano esimerkiksi, ettei noin voi tai saa sanoa. Älä ole hiljaa tilanteessa, jossa sinuun tai johonkin toiseen kohdistuu häirintää. Jos häirintä ei lopu heti, kerro opettajalle tai esimiehelle. Jos he eivät toimi, kerro toiselle opettajalle tai toiselle esimiehelle. Älä jää pohtimaan asiaa yksin.

Vaikka kiusaaminen ja häirintä ovat usein ryhmäilmiöitä ja niistä tiedetään laajasti, niistä vaietaan. Vaikeneminen voi osoittaa kiusaamisen tai häirinnän hyväksymistä, välinpitämättömyyttä ja alistumista. Kerro koulu- tai työtovereillesi kokemuksistasi tai havainnoistasi. Puhu niistä. Osoita että välität.

Opetuksessa voidaan käyttää asiantuntijoita kertomassa sosiaalisessa mediassa tapahtuvan syrjinnän ja kiusaamisen ilmiöistä, seurauksista ja jokaisen vastuusta omasta käyttäytymisestään somessa. Myös opetushenkilökunta käsittelee ilmiöitä ja niihin puuttumista oppitunneilla luontevissa kohdissa.

5.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Porin Kristillisen koulun eri vuosiluokilla

Esiopetus

Esiopetuksessa osa lapsista on ensimmäistä kertaa osana isompaa lapsiryhmää, ja sosiaalisten suhteiden tukeminen, ryhmään kuulumisen kokemus ja ystävyyssuhteiden syntyminen ovat keskeisiä tavoitteitamme lasten aloittaessa esiopetuksessa. Pyrimme vahvistamaan lasten monipuolisia kaverisuhteita. Tuemme lapsia yhteisten leikkien löytämisessä omien kiinnostustensa mukaan, riippumatta lasten sukupuolesta. Kiusaamista tai syrjimistä ei sallita, esimerkiksi leikistä ulos sulkemista. Kiusaamiseen puututaan välittömästi. Korostamme jokaisen lapsen mielipiteiden ja ideoiden tärkeyttä. Lapset saavat esitellä itselleen merkityksellisiä harrastuksia ja mielenkiinnonkohteitaan, jolloin lapset oppivat tuntemaan ja arvostamaan toisiaan enemmän. Päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa keskustelemme tarvittaessa lasten kanssa tyttöihin ja poikiin liitetyistä yleistyksistä, esimerkiksi leikkeihin tai kiinnostustenkohteisiin liittyen "vain pojat tykkää autoista", ja arvioimme yhdessä väitteiden paikkansapitävyyttä. Tuemme lasten itsetunnon vahvistumista ja jokaisen kasvua omaksi itsekseen, omia taitoja ja mielipiteitä arvostaen.

Vuosiluokat 1-2

Ensimmäiset kouluvuodet ovat koululaiseksi ja kouluyhteisön jäseneksi kasvamisen aikaa. Jokainen oppilas kehittyy omaan tahtiinsa ja omanlaisekseen. Tämä on koulumme rikkaus. Millään perusteella tapahtuvaa kiusaamista ja syrjintää ei koulussamme sallita. Kaikenlaiseen kiusaamiseen puututaan välittömästi.

Oppilailla on lupa ja mahdollisuus tuoda esille omia havaintojaan, mielipiteitään ja kokemuksiaan. On tärkeää, että hän kokee tulleen kuulluksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Esimerkiksi piirimuodostelma luokassa edesauttaa keskustelevaa

oppimista. Pyrimme monipuolisia oppimisympäristöjä ja työtapoja käyttämällä huomioimaan oppilaiden erilaisuuden. Pyrimme siihen, että jokaisen vahvuudet tulisivat näkyväksi, ja oppilaat saisivat sitä kautta kokea olevansa erilaisina yhtä arvokkaita.

Alkuopetuksessa sadut mahdollistavat sukupuoliin liitettävien stereotyyppien tunnistamisen ja niistä keskustelemisen. Pohjoismainen lastenkirjallisuus kyseenalaistaa poikiin ja tyttöihin liitettäviä yleistyksiä. Sitä voidaan käyttää apuna alkuopetuksessa. Oppilaiden kanssa keskustellaan siitä, mistä sukupuoleen kohdistuvat odotukset muodostuvat, ja kuka ne meille määrittää. Ei ole olemassa esimerkiksi tyttöjen värejä tai poikien harrastuksia. Oppilaita kannustetaan pyytämään ja ottamaan mukaan leikkeihin kaikki, näin harjoitellaan yhdessä leikkimisen taitoja erilaisiksi koetun luokkatoverin kanssa. Harjoitellaan tekemään ryhmätyötä jokaisen koulukaverin kanssa, sukupuolesta riippumatta.

Vuosiluokat 3-6

Oppilaan oppimistaidot ja itsearviointitaidot kehittyvät luokilla 3-6. Oppilaita on mahdollista ottaa entistä enemmän mukaan opetuksen suunnitteluun ja oppimisen arviointiin. Oppilaiden ikäkausi mahdollistaa entistä syvemmät keskustelut eettisistä ja moraalisisista kysymyksistä, joiden pohdintaan luodaan mahdollisuuksia.

Oppilaat sitoutuvat tässä iässä entistä vahvemmin oman sukupuolensa ryhmään. Näistäkin keskustelemiseen oppilailla alkaa olla edellytyksiä. Kiusaamisen tunnistamista, sen taustalla olevia syitä ja sen ehkäisemistä harjoitellaan esimerkiksi osana koulumme tunnekasvatusta.

3-6 -luokkalaisten ovat herkkiä huomaamaan poikien ja tyttöjen kohteluun liittyvän epätasa-arvon koulussa. Heidän kokemuksiinsa kartoitetaan havainnoimalla herkästi oppilaita ja heiltä tullutta palautetta sekä aika ajoin tehtävällä tasa-arvokyselyllä. Palautteen pohjalta tehdään tarvittavat toimenpiteet. Oppilailla on lupa ja mahdollisuus tuoda esille omia havaintojaan, mielipiteitään ja kokemuksiaan.

3-6 -luokkalaisten kanssa voidaan tarkastella myös median välittämää kuvaa sukupuolista ja muista ihmisiä erottavista ominaisuuksista. Voidaan valita esimerkiksi aiheeseen sopiva elokuva, kirja tai muu taiteen muoto, joka käsittelee aihetta. Tätä havainnoidaan ryhmissä keskustellen, kirjoittaen tai draamatyöskentelyn avulla.

Vuosiluokat 7-9

Luokilla 7-9 oppilaiden yksilölliset kehityserot ja kehitysrytmi alkavat näkyä. Opiskelu muuttuu aineenopettajajohtoiseksi, ja oppilaan vastuu oppimisestaan kasvaa entisestään. Oppilailla on pääosin käsitys sukupuoli-identiteetistään, vaikkakin se on vielä muutoksille altis. Seksuaalisuuden kehitys on tässä vaiheessa voimakasta, ja näin ollen ylilyönnejä omien ja toisten rajojen suhteen tapahtuu helposti. Tämän vuoksi vuosiluokille 7-9 voidaan tehdä kyselyitä seksuaalisen häirinnän kokemisesta ja sitä käsitellään mm. Kiva-koulutunneilla. On tärkeää, että oppilaat tietävät, ettei seksuaalinen häirintä ole kohteen vika tai häpeä ja että siihen saa apua.

Opinto-ohjauksessa tiedostetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökohdat ja pyritään edistämään koulutus- ja uravalintoja ilman oletuslähtökohtia. Oppilasta kannustetaan tekemään itsenäisiä valintoja elämässään huomioiden omat kiinnostuksenkohteensa. Koulutus- ja uravalintojen lisäksi oppilaita kannustetaan tutustumaan työelämään rohkeasti valitsemalla TET-paikkoja myös niiltä aloilta, jotka eivät perinteisesti kuulu oman sukupuolen ammatteihin. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käsitellään myös monissa muissa oppiaineissa, kuten uskonnossa ja yhteiskuntaopissa.

6 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen nykytilanteen kartoitus

Tasa-arvotilanne kartoitettiin syksyllä 2021. 5.-9. luokkien oppilaat täyttivät anonymisti Forms-kyselyn, jonka kysymykset ovat liitteessä 2. Lisäksi asiasta oli mahdollista keskustella kyselyn tekemisen jälkeen opetusryhmässä. 1.-4. luokkalaiset keskustelivat oman luokanopettajansa johdolla. Keskustelun pohjana olivat liitteen 1 kysymykset. Opettajat keskustelivat toistensa kanssa pienissä ryhmissä tasa-arvon- ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä häirinnän ennaltaehkäisemiseen liittyen. Muun koulun kehittämistä koskevan kyselyn yhteydessä oppilaiden vanhemmilta kysyttiin, onko heidän lastaan kohdeltu tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti, ja tätä kysymystä oli mahdollista täydentää sanallisesti.

Lähes kaikki vanhemmat, jotka vastasivat kyselyyn, kokivat, että heidän lastaan on kohdeltu tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Myös suurin osa 5.-9. luokan oppilaista koki koulun tasa-arvoisena ja että opettajan puoleen voi kääntyä tarpeen mukaan. Koulu koettiin turvallisenä ja että koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla oli hän tyttö tai poika, lisäksi monissa avoimissa vastauksissa tuotiin esiin asioiden olevan hyvin tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen. Tarkemmissa yhdenvertaisuutta ja häirintää koskevissa kysymyksissä esiin nousi kuitenkin jonkin verran kokemusta siitä, että sukupuoli vaikuttaisi siihen, miten opettaja kohtelee oppilaita (minkälaisia vaatimuksia opettaja asettaa oppilaalle/miten opettaja kannustaa oppilaita). Kristillisyyden näkyminen kouluarjessa koettiin pääosin sopivana 5.-9-luokalla. Muutama oppilas haluaisi kristillisyyden näkyvän koulussa enemmän ja muutama vähemmän.

Vain harva 5.-9.luokan oppilas raportoi kokeneensa kuluneen vuoden aikana seksuaalista häirintää, joka oli ollut pääosin vartaloon tai seksuaalisuuteen liittyvää loukkaavaa kommentointia tai kaksimielistä puhetta. Lisäksi joissakin avoimissa vastauksissa nostettiin esiin loukkaava puhe joko tyttöjen välissä suhteissa tai pojilta suhteissa tyttöihin. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät ongelmat näyttäytyivät myös opettajille oppilaiden välisissä suhteissa vahvojen mielipiteiden vastakkainasetteluna, negatiivisina kommentteina esimerkiksi sukupuoleen liittyen sekä satunnaisena seksuaalissävyytteisenä käyttäytymisenä tai vihjailuna.

Suurin osa 1.-4. luokan oppilaista koki koulun turvallisenä; muutama oppilas koki isommat oppilaat pelottavina, vaikka erityistä syytä ei ollut. Tähän on mahdollisesti vaikuttanut korona-aika, koska koko koulun yhteisiä tapahtumia ja kohtaamisia on

ollut vähemmän. Kristillisyyden koettiin näkyvän koulussa sopivasti tai sitä toivottiin vähän enemmän. Opettajien koettiin kohtelevan kaikkia tasa-arvoisesti. Sukupuolen erottelevaa vaikutusta ei juurikaan noussut esiin: vastauksissa näkyivät mm. tyttöjen ja poikien välinen kaveruus, sen arvostaminen, että kaikki saavat osallistua samoihin leikkeihin ja se, että saa olla oma itsensä. Muutamat oppilaat hahmottivat sukupuolen vaikuttavan omiin kiinnostuksenkohteisiinsa ja siten oma sukupuoli koettiin myönteisenä asiana, toisaalta oppilaat nostivat esiin myös sitä, että sukupuoli ei määritä sitä, mistä pitää. Oppilaat kokivat voivansa kertoa opettajalle kiusaamisesta ja näkivät, että siihen myös puututaan. Tasa-arvon edistämisen keinoina 1.-4.-luokan oppilaat näkivät mm. yhteiset säännöt ja yhdenvertaisen mahdollisuuden osallistua.

Opettajat kokivat tärkeäksi paitsi sen, että opettaja kohtelee oppilaita tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti, myös sen, että oppilaita ohjataan toimimaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävällä tavalla keskinäisissä suhteissaan. Koko koulun oppilaiden vastauksissa korostui, että tasa-arvoisessa koulussa jokainen saa olla oma itsensä, ja tämä ulotettiin koskemaan sekä jokaisen arvostamista, kohtelemista että mahdollisuutta osallistua yhdenvertaisesti.

7 Koulukohtaiset kehittämiskohteet ja konkreettiset toimenpiteet

Edellisessä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa oli mainittu toimenpiteinä tasa-arvosta, eriarvoisesta kohtelusta ja sukupuoleen perustuvasta häirinnästä puhuminen, huolivälitunti sekä erilaisiin ammatteihin tutustumiseen rohkaiseminen. Käytännössä huolivälitunti ei tällä hetkellä toteudu ja myös sen toteuttaminen on hankalaa hajanaisista tilaratkaisuista johtuen. Oppilaat voivat kuitenkin keskustella opettajien kanssa välituntisin, vaikka erikseen nimettyä välituntia ei olekaan. Muilta osin edellisen suunnitelman toimenpiteet toteutuvat kouluarjessa. Tämän kartoituksen perusteella vaikuttaa siltä, että myönteistä kehitystä suhteessa aikaisempiin tavoitteisiin on tapahtunut, ja on tärkeä ylläpitää niitä rakenteita, jotka tukevat niiden toteutumista jatkossakin. Sen vuoksi toimenpiteissä on huomioitu myös jo aikaisemmassa suunnitelmassa mainittuja tai muuten hyväksi havaittuja toimenpiteitä.

Loukkaavaan kielenkäyttöön kiinnitetään erityistä huomiota. Luokanopettaja/-valvoja keskustelevat oman ryhmänsä kanssa kouluvuoden alussa ja sitä käsitellään myös mm. Kiva-koulutunneilla ja eri oppiaineissa (mm. suomen kieli, terveystieto, uskonto). Sanojen merkitys ja vastuu omista sanoista huomioidaan myös tulevassa tunnetaitosuunnitelmassa. Loukkaavaan kielenkäyttöön (myös leikkimieliseen) puututaan nopeasti.

Häirinnästä ja siitä ilmoittamisesta tiedotetaan oppilaita luokanvalvojan/-opettajan toimesta kouluvuoden alussa. Sitä käsitellään mm. Kiva-koulutunneilla ja eri oppiaineissa (esimerkiksi terveystiedossa, opossa ja yhteiskuntaopissa). Lisäksi tarpeen mukaan voidaan pitää teematunti/-tunteja aiheeseen liittyen joko omana kokonaisuutenaan tai esimerkiksi suomen kieleen tai monialaiseen

opintokokonaisuuteen liittyen. Alakoulussa on ollut käytössä Tunne- ja turvataitoja lapsille -materiaali, yläkoulussa asiaa on käsitelty teematuntien muodossa.

Tieto tasa-arvosta sisältyy mm. uskontoon, historiaan, yhteiskuntaoppiin ja opinto-ohjaukseen. Lisäksi siitä keskustellaan erityisesti Minna Canthin päivän (19.3.) tienoilla. Ammattiasioissa oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista arvoista, vahvuuksista ja kiinnostuksenkohteista käsin. Opinto-ohjauksen oppimateriaaleissa on huomioitu molemmat sukupuolet mm. ammattiesittelyissä.

Jokaisen opettajan on tärkeä reflektoida omaa toimintaansa suhteessa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Myös läpinäkyvyyteen on tärkeä pyrkiä, jotta ei synny väärintulkintoja yhdenvertaiseen kohteluun liittyen. Tieto ja ymmärrys eri kulttuureista on tärkeää, esimerkiksi koulutus romanikulttuurista ja nepsy-hanke on koettu myönteisenä, ja ne ovat omalta osaltaan vahvistaneet yhdenvertaisuuden toteutumista.

8 Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvä lainsäädäntö, sopimukset, suunnitelmat ja ohjeet

[Perusoikeudet Suomen perustuslaissa](#) (731/1999)

Suomen uusi perustuslaki tuli voimaan 1. päivä maaliskuuta 2000. Perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaiset lain edessä. Lain 6 § sisältää yhdenvertaisuuden lain edessä sekä yleisen syrjintäkiellon.

[Yhdenvertaisuuslaki](#) (1325/2014)

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain mukaan viranomaisella, koulutuksen järjestäjällä ja työnantajalla on velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän sekä työnantajan, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä, on laadittava arvioinnin pohjalta suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Laki kieltää välittömän (suoran) syrjinnän, välillisen (epäsuoran) syrjinnän, häirinnän, kohtuullisten mukautusten epäämisen sekä ohjeen tai käskyn syrjiä jotakuta.

[Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta](#)(609/1986)

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

[Rikoslaki](#) (39/1889)

Syrjintäkiellon rikkomisesta tuomittavat rangaistukset määräytyvät rikoslain mukaan. Rikoslain 11 luvun 9 § sisältää laajan syrjintäkiellon. Rikoslain 47 luvun 3 §:llä puolestaan kielletään syrjintä työelämässä.

[Perusopetuslaki](#) (628/1998)

Lain mukaan opetuksen tavoitteena on edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana.

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus liittyvät teemoina myös sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen [opetussuunnitelmien perusteisiin](#).

Oppilaitoksen tasa-arvosuunnittelua koskeva 1.1.2015 voimaan tullut [lainmuutos](#) (1329/2014) ja [hallituksen esitys](#) (HE 19/2014 vp).

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](#) (1287/2013).

[Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2014. Opetushallitus.

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2014. Opetushallitus. Täydennys koskien tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoitetta 2015.

[Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2009. Opetushallitus.

Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 on sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen monesta näkökulmasta:

- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissa. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

[Ihmisoikeussopimukset](#)

Suomen syrjintäkieltoja koskeva lainsäädäntö pohjautuu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Kansalaisyhteiskuntaoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan yleissopimukseen (SopS 7-8/1976), Euroopan ihmisoikeussopimukseen (SopS 18-19/1990), Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimukseen nro 111. Tärkeimmät yhdenvertaisuuteen liittyvät ihmisoikeussopimukset löytyvät ihmisoikeudet.net - sivustoilta.

Suomi on myös ratifioinut [YK:n yleissopimuksen syrjinnän vastustamiseksi](#) opetuksen alalla jo vuonna 1971.

Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n laatimien [Opettajien eettisten periaatteiden](#) mukaan ihmisarvoa tulee kunnioittaa riippumatta ihmisen sukupuolesta, sukupuolisesta suuntautuneisuudesta, ulkonäöstä, iästä, uskonnosta, yhteiskunnallisesta asemasta, alkuperästä, mielipiteistä, kyvyistä ja saavutuksista. Opettajan oikeudenmukaisuuteen kuuluu erityisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä syrjinnän ja suosimisen välttäminen. Oikeudenmukaisuuden tulee toteutua myös etujen ja rasitteiden jaossa, rikkomusten ja ristiriitojen käsittelyssä sekä oppijan arvioinnissa. Opettajan tulee pitää huolta siitä, että kaikille opiskelijoille kuuluvat samat yhteiskunnan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet. Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kulttuureja ja maailmankatsomusta on kunnioitettava tasapuolisesti, eikä ketään saa syrjiä niiden perusteella.

Liite 1 Keskustelukysymyksiä

Keskustelukysymyksiä

- Kohteleeeko opettaja samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
- Kohtelevatko oppilaat toisiaan samalla tavalla riippumatta sukupuolesta?
- Suhtaudutko itse samalla tavalla tyttöihin ja poikiin?

- Käyttäytyisitkö eri tavoin, jos olisit toista sukupuolta?
- Mitä saisit mielestäsi tehdä, jos olisit toista sukupuolta?
- Mitä et saisi tehdä, jos olisit toista sukupuolta?
- Vaikuttavatko muiden mielipiteet valintoihisi?
- Voitko olla oma itsesi koulussa?

- Näkyykö kristillisuus koulussa mielestäsi liikaa?
- Näkyykö kristillisuus koulussa mielestäsi liian vähän?
- Kohdellaanko sinua koulussa tasa-arvoisesti riippumatta siitä uskotko vai et?
- Kohtelevatko oppilaat toisiaan mielestäsi samalla tavalla riippumatta vakaumuksesta?

- Tunnetko olosi turvalliseksi?
- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Missä/Milloin et tunne olosi turvalliseksi?
- Pystytkö kertomaan (sinun tai jonkun muun) kiusaamisesta opettajalle?
- Puuttuvatko opettajat kiusaamiseen riittävän hyvin?
- Miten kiusaamiseen pitäisi mielestäsi puuttua?
- Onko sinulla koulussa eri sukupuolta olevia kavereita?
- Miten tyttöjen ja poikien ystävyys suhtaudutaan?

- Millainen on mielestäsi tasa-arvoinen koulu?
- Mikä koulussa erityisesti edistää tasa-arvoa?
- Onko jotain mitä sinä voisit tehdä?

Liite 2 Kyselylomake

Tasa-arvokysely

Hei!

Tyttöjä ja poikia ei aina kohdella koulussakaan tasa-arvoisesti. Ehkä sinä olet huomannut epäkohtia, joihin tahdot muutoksia. Vastaathan huolellisesti seuraaviin kysymyksiin, niin osaamme rakentaa koulustamme oikeudenmukaisemman.

A Perustietoja vastaajasta

sukupuoli a) poika b) tyttö

luokka _____

B Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

Kyllä Ei

B.1 Tuletko mielelläsi kouluun?

B.2 Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?

B.3 Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?

B.4 Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla oli hän tyttö tai poika.

Avoim vastaus

C Opetus ja ohjaus

Vastaa seuraaviin väittämiin. Olet kuluneen vuoden aikana kokenut, että...

Kyllä ei

C.1 oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä.

C.2 oppilaan sukupuoli vaikuttaa opintosuoritusten arviointiin.

C.3 opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia oppilaan sukupuolesta riippuen.

C.4 kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta.

C.5 opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla.

C.6 opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla.

C.7 poikia rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.

-
- C.8 tyttöjä rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
-
- C.9 poikia rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti naisvaltaisiin ammatteihin.
-
- C.10 tyttöjä rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin.
-

Avoin vastaus

D Koulu ja uskonto

Kyllä Ei

- D.1 Kohtelee ko koulusi tasa-arvoisesti riippumatta siitä, uskotko vai et?
-
- D.2 Näkyykö kristillisuus koulussasi mielestäsi liikaa?
-
- D.3 Näkyykö kristillisuus koulussasi mielestäsi liian vähän?
-

Avoin vastaus

E Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä koulussa

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut

Kyllä Ei

- E.1 vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
-
- E.2 loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta?
-
- E.3 sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?
-
- E.4 epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistaviksi?
-
- E.5 lähentelyä tai fyysistä koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?
-
- E.6 seksuaalisia ehdotuksia tavalla, jonka koit ahdistavana tai epämiellyttävänä?
-
- E.7 muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustuvaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?
-

Jos vastasit johonkin kohdan E kysymykseen myöntävästi

Kyllä Ei

E.8 kohdistuiko häirintä sinuun?

E.9 kerroitko häirintään syylistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?

E.10 saatoitko häirintätapauksen koulun henkilökunnan tietoon?

E.11 syylistyikö häirintään toinen oppilas?

E.12 kuuluiko häirintään syylistynyt koulun henkilökuntaan?

Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta

Kyllä Ei

E.13 ryhtyikö koulu riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?

E.14 jatkuuko häirintä edelleen?

Oletko itse koulussasi viimeksi kuluneen vuoden aikana

Kyllä Ei

E.15 syylistynyt kohdissa E.1. – E.7. esitettyihin tekoihin?

Avoin vastaus (Tässä voit kertoa tarkemmin häirinnästä. Jos et ole kertonut koulun henkilökunnalle kohtaamastasi häirinnästä, tässä voit kertoa mikset. Tähän voit kirjoittaa myös nimesi ja luokkasi, jos haluat, että sinuun otetaan yhteyttä häirinnän vuoksi.)

F Muuta

Kyllä Ei

F.1 Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussasi?

F.2 Oletko kokenut sukupuolestasi haittaa koulussasi?

F.3 Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?

F.4 Onko koulusi tasa-arvoinen?

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu koulussamme seuraavista syistä hyvin/huonosti

Mitä muuttaisit koulussa, jotta sukupuolten tasa-arvo toteutuisi?

Millainen on tasa-arvoinen koulu?

Lähteet

Tasa-arvotyö on taitolaji (oph.fi/julkaisut)

Aikaisempi Porin Kristillisen koulun toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma